

ZONDAG 14.

Over de menswording van Jezus Christus.

De Persoon van de Middelaar of Zaligmaker bestaat uit twee naturen, een Goddelijke en menselijke. Zijn Goddelijke natuur, die Hij van alle eeuwig- held bezat, werd in de vorige Zondagsafdeling verklaard en bewezen. Over Zijn menselijke natuur wordt nu vervolgens gehandeld in deze Zondagsafdeling, en daarbij wordt de menswording van Gods Zoon verklaard, of hoe Hij in de volheid des tijds een ware menselijke natuur, in enigheid des Persoons heeft aangenomen. Dit wordt tot uitdrukking gebracht door de Artikelen: „Ontvangen van de Heilige Geest, en geboren uit de maagd Maria.” Deze beide Artikelen worden hier verklaard, en wel zó dat in de verklaring ervan, zoals bij die van alle andere (Artikelen), eerst de waarheid en daarna het nut ervan aangewezen wordt, of:

- I. de kennis en toestemming, die wij moeten hebben van de waarheid van deze Artikelen, Vraag 35, en
- II. II. het vertrouwen, dat wij daaruit moeten scheppen en ons toeëigenen, Vraag 36.

Vraag 35: *Wat is dat gezegd: „Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria”?*

Antwoord: Dat de eeuwige Zoon van God, Die waarachtig en eeuwig God is a) en blijft b), ware menselijke natuur c) uit het vlees en bloed der maagd Maria d), door de werking des Heiligen Geestes ^{e)} aangenomen heeft ^{f)}, opdat Hij ook het ware Zaad Davids zij g), Zijn broederen in alles gelijk h), uitgenomen de zonde i).

a. Jes. 7 : 14, Matth. 1 : 23, Jes. 9 : 5, Jer. 23 : 6, Mich. 5 : 1, Joh. 1 : 1; 17 : 3-5; 20 : 28. Rom. 1 : 3v.; 9 : 5, Kol. 1 : 15-17, Ps. 2 : 7v., Hand. 13 : 33, Hebr. 1 : 5; 6 : 5, Matth. 3 : 17; 17 : 5, Mark. 1 : 11, Matth. 16 : 16, Luk. 9 : 10, 1 Joh. 5 : 20.

b. Mal. 3 : 6, Jak. 1 : 17.

c. Gen. 3 : 15; 22 : 18, Jes. 7 : 14; 11 : 1, Jer. 23 : 5, Ps. 132 : 11, 2 Sam. 7 : 12, Joh. 1 : 14, Rom. 1 : 3; 6 : 5, 1 Tim. 5 : 5; 3 : 15, Hebr. 2 : 14.

d. Gen. 3 : 15, Jes. 7 : 15, Matth. 1 : 18vv., Luk. 1 : 41-43; 2 : 7, Gal. 4 : 4.

e. Matth. 1 : 18 en 20, Luk. 1 : 35.

f. Fil. 2 : 7, Hebr. 2 : 14 en 16.

g. 2 Sam. 7 : 12, Ps. 89 : 45, Ps. 132 : 11, Matth. 1 : 6, Luk. 3 : 23 en 31; 13 : 33, Rom. 1 : 3, 2 Tim. 2 : 8.

h. Hebr. 2 : 17.

i. Hebr. 4 : 15; 7 : 26.

Verklaring van Vraag 35.

(Lansbergen. In het vorige Artikel is uit Gods Woord bewezen, dat Jezus Christus de eniggeboren Zoon van God is, van één en hetzelfde Wezen met de Vader, en toch een andere Persoon is. Zo volgt nu de verklaring van het derde Artikel, waarin gehandeld wordt over Christus' ware menselijke natuur, en zulks op een zeer gepaste wijze. Want aangezien onze Middelaar zijn moet: waarachtig God en een waarachtig en rechtvaardig Mens, en aangezien over het eerste, dat Hij n.l. waarachtig God is, al in den brede gehandeld is, zo volgt nu zeer gepast het bewijs

van het tweede punt, dat Hij n.l. een waarachtig en rechtvaardig Mens is, zoals dat begrepen is in het Artikel van Zijn ontvangenis en geboorte; waarvan eerst de betekenis van dit Artikel verklaard wordt, en daarna de vrucht daarvan wordt aangewezen).

De betekenis van dit Artikel wordt in deze Vraag verklaard, welke verklaring zeer noodzakelijk is tegenover de oude en nieuwe ketteren, die geloochend hebben en nóg loochenen, dat het vlees van Christus uit het wezen van de maagd Maria is aangenomen. Sommigen hebben beweerd, dat het uit niets gemaakt is, en dat het uit de hemel als 't ware de maagd ingegoten is, uit wie Hij geboren zou worden. Anderen, zoals de Eutychnen, zeggen dat het uit het Wezen der Godheid of des Heiligen Geestes voortgebracht is, door verandering van het Goddelijk Wezen in een menselijk. Maar zij worden bedrogen, doordat zij de woordjes „van" en „uit" niet hebben begrepen. Want „uit" of „van de Heilige Geest" betekent niet de stof, waaruit het vlees van Christus bestaat, maar Wie de Werkmeester van deze wonderlijke ontvangenis is, alsof er stond: door de Heilige Geest. Want zoals wij ook gezegd worden uit God geboren te zijn, omdat God ons gemaakt en wedergeboren heeft, zo is ook Gods Zoon ontvangen uit de Heilige Geest, omdat Hij door Diens kracht en werking, en niet uit Zijn Wezen ontvangen is. Dit blijkt uit de woorden van de Engel, als hij over deze verborgenheid spreekt, Luk. 1 : 35: „De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen." Daarentegen betekent de uitdrukking „uit de maagd Maria" niet, wie de werkmeester is, maar uit welke stof Hij het vlees heeft aangenomen. Want de Zoon van God heeft Zijn vlees aangenomen uit het vlees van de maagd. Daarom heet Christus het Zaad Abrahams, en een Zoon van David, uit wiens geslacht de maagd (Maria) voortgekomen is. Zo heeft Hij dan waarachtig het vlees aangenomen uit deze vaders, en uit de maagd, maar niet uit de Heilige Geest.

(Lansbergen. In de Catechismus wordt eerst aangewezen de Persoon, Die uit de Heilige Geest ontvangen en uit de maagd Maria geboren is; en daarna verklaard, wat het zeggen wil, dat Christus uit de Heilige Geest ontvangen en uit de maagd Maria geboren is.

Deze Persoon is de „eeuwige Zoon van God, Die waarachtig en eeuwig God is en blijft"; zoals Johannes getuigt, wanneer hij (Joh. 1 : 1 en 14) schrijft, dat het Woord, Dat in den beginne was, vlees geworden is. Want hij geeft daarmee te kennen, dat de Zoon van God, Die waarachtig God is, de ware menselijke natuur heeft aangenomen. En Paulus zegt (in Rom. 1 : 3) dat Hij „geworden is uit den zaden Davids naar het vlees"; dat God Zijn Zoon uitgezonden heeft, „geworden uit een vrouw" (Gal. 4 : 4); en in Hebr. 1 : 5 en 2 : 16, dat Hij, tot Wie God gezegd heeft: „Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd", heeft aangenomen het zaad Abrahams. Uit deze Schriftplaatsen wordt krachtig bewezen, dat de Persoon, Die ontvangen is van de Heilige Geest, en geboren uit de maagd Maria, de Zoon van God is. Hierbij valt wel te letten op het feit, dat inzake deze Persoon in de Catechismus gezegd wordt, dat „Hij waarachtig God is en blijft." Dat deze Persoon waarachtig God is, is in het vorige Artikel al bewezen; dat Hij ook waarachtig God blijft, wordt bewezen uit de eigenschappen der Godheid. Want „bij den Vader der lichten", d.w.z. bij God Zelf, zoals Jakobus schrijft (Jak. 1 : 17) is „geen verandering." Daaruit volgt ook, dat er ook hij de Zoon van God geen verandering is, Welke is de waarachtige God; en dat Hij daarom ook in der eeuwigheid waarachtig God blijft. En dit getuigt Christus zeer duidelijk bij de Profeet (Mal. 3 :

6), zeggende: „Ik, de HEERE, worde niet veranderd"; uit welke tekst blijkt, dat daar gesproken wordt van de Persoon van Christus. En wanneer Paulus (Rom. 9 : 5) zegt, dat Christus is uit de Joodse vaders „zoveel het vlees aangaat", „Dewelke is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid", dan geeft hij niet slechts te kennen, dat Christus door de menswording niet alleen God gebleven is, maar dat Hij ook God blijft in der eeuwigheid.

Hieruit blijkt de voortreffelijkheid van de Persoon, Die van de Heilige Geest ontvangen en uit de maagd Maria geboren is. Daarom moet men ook naar waarde alles schatten, dat zowel in dit als in de volgende Artikelen inzake Hem voorgesteld wordt. Bovendien wordt hierdoor omvergestoten de valse leer van Photinus, die in vroeger eeuw verzon, dat Christus toen pas begon te zijn, toen Hij vlees werd. Evenzo ook de dwaling der Wederdopers, die leren, dat het Woord des levens door de menswording veranderd is. Want aangezien Christus waarachtig God is en in der eeuwigheid blijft, zo volgt daaruit, dat zowel Zijn Wezen als Persoon eeuwig zijn.

De manier van Christus' menswording wordt aangewezen, wanneer verklaard wordt, wat het zeggen wil, dat „Hij ontvangen is van de Heilige Geest, en geboren uit de maagd Maria").

Ontvangen van de Heilige Geest.

De ontvangenis ván of door de Heilige Geest omvat deze drie dingen. 1. De werking des Heiligen Geestes Zelf in de schoot van de maagd, die wonderlijk en buiten de orde der natuur om, de Zoon van God ontving zonder mannelijk zaad. „De kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwten", Luk. '1 : 35, en „Hetgeen in haar ontvangen is, is uit den Heiligen Geest", Matth. 1 : 20. Daar duidt het woordje „uit" niet de materie of de stof aan, waarvan Hij gegeneerd is, zoals de Wederdopers ten onrechte verklaren, maar de werkende oorzaak; zoals het ook verstaan moet worden, wanneer Johannes zegt, dat de gelovigen „uit God geboren zijn", 1 Joh. 5 : 1.

De wonderlijke heiliging van de vrucht in de moederschoot, waardoor de Heilige Geest bewerkt heeft, dat de zonde van de maagd niet op deze vrucht overgebracht werd, opdat Hij heilig zijn zou, ook in de buik. Ten dele, omdat het de Zone Gods, het Woord, niet betaamde om een natuur aan te nemen, die met zonde besmet was; ten dele, opdat Hij als een rein offer, voor onze zonden betalen zou; en ook, opdat Hij ons door Zijn heiligheid zou kunnen heilig maken. „Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozelen, onbesmet, afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen geworden", Hebr. 7 : 26. Tenslotte, opdat wij zouden weten, dat alles wat deze Zoon spreekt, de waarheid is. Want al wat uit vlees geboren is (d.w.z. uit zondig vlees, te weten: dat niet geheiligd is), is vlees, leugen en ijdelheid.

De personele vereniging der Goddelijke met de menselijke natuur, die door die Heilige Geest, in het eerste begin en ogenblik van de ontvangenis, in de buik van de moeder is teweeggebracht.

Dit is dus de betekenis van het Artikel: „Hij is ontvangen van de Heilige Geest", n.l.:

1. dat de Heilige Geest de Auteur of Werkmeester der wonderbare ontvangenis des vleses geweest is in de buik van de maagd.
2. Hij heeft van de vrucht afgezonderd alle onreinheid en besmetting der erfzonde.
3. Hij heeft deze vrucht, gemaakt en geheiligd zijnde, met het Woord personeel

verenigd, in het begin en op het eerste moment van de ontvangenis.

Tegenwerping: Het vlees van de maagd was zondig. Maar Christus' vlees was niet zondig. Daarom is Christus' vlees niet bereid uit het vlees van de maagd.

Antwoord: Men dient onderscheid te maken tussen het wezen des vleses en de zonde. Want de zonde behoort niet tot het wezen van het vlees, maar is als een toevallig ding bij het vlees gekomen. Het vlees van de maagd is van zichzelf niet zondig naar het wezen, maar door toeval, te weten, omdat het op natuurlijke wijze van Adam af is voortgeteeld. Daaruit volgt dus, dat Christus' vlees niet naar deze toevallige zaak het vlees der maagd is, maar het Woord heeft het vlees aangenomen van het wezen der maagd, hetwelk van deze zondige, erbij gekomen zaak is afgezonderd door de kracht des Heiligen Geestes, Die het allerbest weet te onderscheiden tussen de zonde én de natuur des mensen. Want de besmetting der zonde komt niet van de natuur van de mens, maar van de duivel.

Geboren uit de maagd Maria.

De geboorte van Christus wordt ons beschreven in Matthéüs 1 en Lukas 2. De ontvangenis is wonderlijk geweest, maar de geboorte geschiedde op de gewone wijze, waarbij de vrucht naar de gewone orde der natuur en op de gewone tijd, in de moederschoot volmaakt zijnde, waarlijk en naar de gewone loop der natuur is te voorschijn gebracht; zoals geschreven staat in Luk. 2 : 6v.: „En het geschiedde, als zij daar (te Bethlehem n.l.) waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zoude. En zij baarde haren eerstgeboren Zoon en wond Hem in doeken en legde Hem neder in de kribbe.” Er wordt dan in de Geloofsartikelen verder gezegd: „Geboren uit de maagd Maria.”

1. Opdat de echtheid der menselijke natuur zou te kennen gegeven worden, n.l. dat Christus weliswaar wonderlijk ontvangen is van de Heilige Geest, maar dat Hij toch uit de substantie of het wezen van Maria, zijn moeder, als een waarachtig Mens geboren is.

2. Opdat wij mogen weten, dat Hij geboren is uit de vaders, aan wie de Messias vroeger beloofd was, n.l. aan Abraham en David, uit wiens geslacht Maria gesproten was; en dat Hij daarom waarlijk het beloofde Zaad Abrahams en de Zoon Davids was, geboren uit een dochter van Abraham en David.

(Lansbergen: Dat de Zoon van God Zijn menselijke natuur heeft aangenomen „uit het vlees en bloed van Maria”, wordt uit al die teksten duidelijk bewezen, die getuigen dat Christus uit de maagd geboren en gegenereerd is, en dat Hij des vleses en des bloeds deelachtig is geworden; zoals in de Evangelische en Apostolische geschriften uit zeer vele teksten blijkt: b.v. Matth. 1 : 16, Luk. 2 : 7 en Hebr. 2 : 14. Want aangezien Hij het vlees en bloed deelachtig geworden, en uit Maria geboren, ja gegenereerd is, daarom kan Hij niet van elders, dan van haar, Zijn menselijke natuur hebben aangenomen. En zo had God tevoren geprofeteerd: Het Zaad der vrouw, zegt Hij — en niet: des mans — zal de slang de kop vermorzelen, Gen. 3 : 15; en in Jes. 7 : 14: „Zie, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren en Zijnen naam Immanuël heten”, vgl. met Matth. 1 : 22v.; in welke tekst Matthéüs verklaart, dat dit van *Maria* verstaan moet worden. Daarom heet zij ook „de moeder des Heeren”, Luk. 1 : 43, en wordt van haar gezegd, dat zij haar eerstgeboren Zoon gebaard heeft, Luk. 2 : 7; en daarom heet Christus „geworden uit een vrouw”, Gal. 4 : 4, en „de vrucht des buiks van Maria”, Luk. 1 : 42. Zo blijkt dus uit deze teksten, dat Christus een ware menselijke natuur heeft aangenomen uit het vlees en bloed van Maria. Hieruit wordt ook de waarheid

bewezen van Christus' menselijke natuur. Want wie menselijk vlees en bloed bezit, is een waarachtig mens. Christus is dat deelachtig geworden. Dus is Hij dan een waarachtig Mens. Daarom noemt de Apostel Hem „Mens" (1 Tim. 2 : 5), en wordt tot de Hebréeën gezegd (Hebr. 2 : 11), dat Hij den broederen „in alles gelijk" moest worden; en zo ook (Hebr. 2 : 17), dat Hij Die heiligt, en zij die geheiligd worden, uit Eén zijn, d.w.z. dezelfde natuur deelachtig. Want er wordt terstond aan toegevoegd: „om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen" (Hebr. 2 : 11).

Zo wordt dan door deze leer weerlegd, 1e de dwaling van Valentinus, die beweerde, dat Christus door Maria heengegaan was, zoals water door een goot; en de razernij der Manicheeën, die leerden, dat Christus Zijn vlees uit de hemel had gebracht; welke dwalingen de Wederdopers in onze tijd weer vernieuwd hebben. Ten tweede: ook de verdichtselen van de oude en nieuwere Marcionieten, die aan Christus slechts een schijnlichaam toekenden).

De Messias moest ook uit een maagd geboren worden:

1e. Opdat Hij een Hogepriester zijn zou zonder zonde, Hebr. 4 : 15 en 7 : 26;

2e. omdat dit tevoren voorzeggd was, Gen. 3 : 15: Het Zaad der vrouw zal de slang „den kop vermorzelen", en Jes. 7 : 14: „Zie, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren." Dit moest vervuld worden, d.w.z. de Messias moest wonderlijk ontvangen en uit een moeder alleen, en wel uit een maagd, geboren worden; en Degene Die op deze wijze ontvangen en geboren zou worden, zou stellig voor de Messias gehouden worden. Zo getuigt dan de vervulling der profetieën én het wonderwerk (gewrocht) in deze Jezus, Die uit een maagd en moeder alleen geboren is, dat Deze de beloofde Verlosser is van het menselijke geslacht. 3e. Opdat Hij een afbeelding zou zijn van onze *wedergeboorte*, welke geboorte — zoals Joh. 1 : 13 getuigt — „niet is uit den bloede noch uit den wil des vleses noch uit den wil des mans, maar uit God."

Wat wil het dan zeggen: „Ik geloof in de Zoon van God, Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria"?

Antwoord: Dat betekent: Ik geloof,

1e. dat deze natuurlijke Zoon van God een waarachtig Mens geworden is, van Zijner moeders lijf af geheiligd door de Heilige Geest, en dat Hij de Christus of Messias is, hebbende twee naturen: een Goddelijke en een menselijke, tezamen verenigd in één Persoon.

2e. Dat Hij als zodanig de waarachtige God en waarachtig Mens, de éne Christus is, geheiligd in 's moeders lijf, opdat Hij mij zou kunnen verlossen en heilig maken, en opdat ik door en om deze Zoon, Die op deze wijze ontvangen en geboren is, het recht der kinderen Gods zou verkrijgen. Want deze Persoon is bekwaam en genoegzaam, om mij en alle uitverkorenen de verkregen zaligheid te geven en toe te brengen.

Vraag 36: Welke nuttigheid verkrijgt gij door de heilige ontvangenis en geboorte van Christus?

Antwoord: Dat Hij onze Middelaar is ^a), en met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonden, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt b).

a. Jes. 7 : 14, Matth. 1 : 23, 1 Tim. 2 : 5, Hebr. 2 : 16v.

b. Ps. 32 : 1v., Joh. 17 : 19, Rom. 8 : 3, 1 Kor. 1 : 30, Gal. 4 : 4.

Verklaring van Vraag 36.

Hier worden twee vruchtgevolgen van Christus' heilige ontvangenis en geboorte aangewezen:

- 1e. de zekerheid of bevestiging des geloofs in deze Middelaar;
- 2e, de troost van onze rechtvaardigmaking voor God, door en om deze Middelaar.

De eerste nuttigheid is, dat ik uit dit Artikel weet, „Dat Hij onze Middelaar is.” De reden waarom dat zo is, is deze: Omdat ik op grond van Zijn heilige ontvangenis en geboorte weet, dat Hij een waarachtig en rechtvaardig Mens is, Die met de Godheid verenigd is, zoals de Middelaar zijn moest. Lansbergen, Bastingius: Want als wij op de Profetische getuigenissen inzake de Middelaar het oog slaan, dat n.l. de beloofde Messias en Middelaar het Zaad Abrahams moest aannemen en een Zoon Davids worden moest, en geboren worden uit een maagd (zoals de Schrift ons dit verzekerd), dan volgt daaruit onweersprekelijk, dat Christus die Middelaar is. Hij is daartoe ook alleen bekwaam, aangezien Hij God én Mens is. En daarom kan Hij ook alleen zeer wel en volkomen de dingen uitrichten, die de mensen bij God te doen hebben, daar Hij de Goddelijke en menselijke natuur deelachtig is, en op die wijze met beide partijen, zowel God als mens, gemeenschap heeft; waarom Hij ook „Immanuël”, d.w.z. *God-met-ons* genoemd wordt. Hierop ziet de Apostel in 1 Tim. 2 : 5: „Want er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus”; in welke tekst hij, toen hij de band onzer vereniging met God wilde aanwijzen, liever de menselijke dan de Goddelijke natuur van de Middelaar wilde voorstellen en uitdrukken.

De tweede nuttigheid is, dat Christus onze zonden, waarin wij ontvangen zijn en waarvan de overblijfselen ons aankleven zolang wij in dit sterfelijke leven verkeren, met Zijn onnozelheid en volkomen heiligheid bedekt, zodat ze voor Gods gericht niet in rekening zullen komen en wij daarom in Christus van alle smetten rein zijn. Want Hij is niet alleen ontvangen uit de Heilige Geest, maar ook heilig — zoals tevoren aangetoond is — en daarom ook onnozel. En de nuttigheid van deze volmaakte heiligheid en onnozelheid in Christus is, dat ook wij geheiligd, d.w.z. dat onze zonden bedekt mogen worden, en daarbij ook die zonde, waarin wij ontvangen zijn, opdat ze voor Gods aangezicht niet komen. En dit getuigt Christus Zelf met deze woorden: „En Ik heilige Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid”, Joh. 17 : 19. Ja, die heilige ontvangenis en geboorte zijn ons tot een zeker pand, dat de Heilige Geest, door Wiens werking de ontvangenis en geboorte van Christus geheiligd is, ten laatste ook al onze gebreken en onvolmaaktheden wegdoen en van ons weren zal.

Behalve deze twee nuttigheden kan men over de menswording van Christus nog enige heerlijke opmerkingen maken, die *tot onderwijzing* dienen.

Ten eerste, het geloof wordt daardoor zeer gesterkt. Want als wij weten, dat de Middelaar Die Mens geworden is, Gods Zoon is, zouden wij dan niet geloven, dat alles waar is, hetgeen Hij ons van Zijn Vader verklaarde? (Joh. 1 : 18), nademaal Hij ons niet anders van God geopenbaard heeft, dan wat Hij gezien en gehoord heeft.

Ten andere, ook de hoop wordt in ons vermeerderd, wanneer wij overleggen, dat Hij alsoo Mens is geworden, en dat die Mens door de personele vereniging God is

geworden, opdat Hij ons uit genade tot kinderen Gods en tot zijn broederen maken zou, Rom. 8 : 15-17, Hebr. 2 : 11. Hiermee mogen wij ons in alle kruis en benauwdheid vertroosten.

Tenslotte, hierdoor wordt ook de onderlinge liefde in ons ontstoken. Want als wij de onuitsprekelijke liefde bedenken, die ons bewezen is, dat n.l. Degene door Wie alle dingen geschapen zijn, voor ons een Schepsel geworden is, naar Zijn aangenomen menselijke natuur; dat onze Heere onze Broeder, de Zoon van God en de Zoon des mensen geworden is, wie zou dan deze Middelaar Jezus Christus niet navolgen, om met al zijn vermogen alle ootmoed, bescheidenheid en medelijden aan zijn naaste te bewijzen? (Fil. 2 : 7v.) Het is stellig geen geringe vernedering, dat Hij Die alle hoogheid overtreft en te boven gaat, om onzentwil Zichzelf zo vernederd heeft, dat Hij „de gestaltenis eens dienstknechts", d.w.z. ons vlees, gewillig „aangenomen" heeft, en Zich daartoe aan alle menselijke zwakheden (behalve de zonde) onderworpen heeft, „gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises").

Over de twee naturen in Christus.

Tot dit Artikel behoren de teksten, die spreken van de menswording van Gods Zoon, of van de twee naturen in Christus en van hun personele vereniging. Hierover wordt voornamelijk gevraagd.

1. Of er twee naturen zijn in de Persoon des Middelaars.
2. Of deze twee naturen in de Middelaar één of meer Personen zijn.
3. Als er maar één Persoon is, hoe dan de vereniging der naturen is, en hoe ze geschied is.
4. Waarom deze personele vereniging geschieden moest.

1. *Of er twee naturen in de Middelaar zijn.*

Dat er in de Middelaar de Goddelijke natuur is, werd al eerder bewezen. Dat er in Hem de menselijke natuur is, werd vroeger geloofend door Marcion, en wordt ook nu nog ontkend door de Schwenckfeldianen, die beweren, dat Christus alleen maar de náám van een mens heeft. Dus moeten wij bewijzen, dat Christus een waarachtig en natuurlijk Mens is, bestaande uit ziel en lichaam, onze Broeder, ons in alles gelijk, uitgenomen de zonde. Dit wordt als volgt bewezen.

Ten 1e. Met openbare en duidelijke getuigenissen der Schrift. Luk. 1 : 31: „En zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren"; Hebr. 2 : 11: „Want èn Hij Die heiligt, èn zij die geheiligt worden, zijn allen uit één; om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen", en even later, in vers 14: „Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden", alsook in vers 17: „Waarom Hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hoge priester zou zijn in de dingen, die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen." Hierbij behoren ook de getuigenissen, waardoor de Heere Zelf na Zijn opstanding de waarheid van Zijn menselijke natuur bewezen heeft, Luk. 24 : 39: „Ziet Mijne handen en Mijne voeten; want Ik ben het Zelf. Tast Mij aan en ziet, want een geest heeft geen vlees en benen, gelijk gij ziet dat Ik heb."

De opvatting van Apollinaris was deze, dat Christus' vlees wel waarachtig vlees was, maar dat bij Hem de Godheid des Woords de plaats van de ziel innam. Deze dwaling wordt met deze teksten weerlegd. Matth. 26 : 38: „Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe." Nu kan geen droefheid het lichaam overkomen, want het lichaam is zonder verstand; en evenmin de Godheid, want Deze is vrij van alle

aandoeningen (Letterlijk: passieën) en lijden. Luk. 23 : 46: „En Jezus roepende met grote stem zeide: Vader, in Uwe handen beveel Ik Mijn geest. En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest"; Matth. 27 : 50: „En Jezus wederom met een grote stem roepende, gaf den geest." De geest betekent hier de ziel, die door de dood gescheiden werd van het lichaam; en (betekend) niet de Godheid, want de Godheid is nooit van de aangenomen menselijke natuur geweken. Hand. 20 : 28: „Om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed." En de Godheid kan geen verandering van plaats hebben, aangezien Zij oneindig en alomtegenwoordig is. Tenslotte, Christus zou geen waarachtig Mens geweest zijn, Hebr. 2 : 17: „den broederen in alles gelijk", uitgenomen de zonde, als Hij alleen een lichaam bezeten had, zonder een menselijke ziel.

2e. Door de profetieën en Goddelijke beloften. Zulk een Messias was er beloofd, Die het Zaad der vrouw zijn zou, het Zaad Abrahams, de Zoon Davids, de Zoon van Maria en de vrucht van haar schoot, Gen. 3 : 15: Het Zaad der vrouw zal de slang de kop vermorzelen; Jes. 7 : 14: „Zie, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren", Matth. 1 : 1: „Het boek des geslachts van Jezus Christus, den Zoon van David, den zoon van Abraham"; Luk. 1 : 42: „Gezegend is de vrucht uws buiks." Het is dus een vast bewijs dat de Zoon van God waarachtig vlees heeft aangenomen. Want Hij heeft het vlees aangenomen uit het zaad van Abraham en van David.

3e. Want het ambt van de Middelaar vereiste, dat in Christus een waarachtige menselijke natuur zou zijn, genomen uit onze natuur, die gezondigd had, en die door Hem zou verlost worden; opdat dat vlees en die natuur, die gezondigd had, gestraft zou worden en Gods gerechtigheid voldoening zou geven. Want God wilde 's mensen zonde in geen andere natuur straffen, zoals al eerder aangetoond is. Daarom moest de Middelaar het vlees aannemen, dat niet geschapen of uit de hemel nedergedaald, maar uit ons vlees voortgekomen was, en niet alleen dat Hij dit heeft willen aannemen, maar Hij heeft dit ook behouden en zal in eeuwigheid ons vlees blijven. Want God wil ons op die voorwaarde in genade aannemen, n.l. als wij Zijn Zoon ingeplant zijn en blijven, Joh. 15 : 6. Tenslotte, wij hebben deze troost voor eeuwig nodig, dat Christus onze Broeder is, dat Hij ons vlees draagt, en dat wij leden van Zijn lichaam, van Zijn vlees en van Zijn benen zijn, Ef. 5 : 30. En deze troost zouden wij kwijtraken, als Christus ons vlees niet had aangenomen en steeds behield. Want dan zou Hij onze Broeder niet zijn. (Vgl. N.G.B, Art. 18 en 19, het slot).

Tegenwerping 1. Adams vlees is zondig, maar dat van Christus niet. Dus komt het vlees van Christus niet van Adams vlees, d.w.z. van dat waarachtige menselijke vlees, dat van Adam op diens nakomelingen overgeplant werd.

Antwoord. Het volgt nog niet, dat — omdat de zonde niet in Christus' vlees is het daarom ook niet van hetzelfde wezen zijn zou als Adams vlees. Want Adams vlees is niet zondig wat zijn wezen betreft, maar door een toevallige reden. Alleen dit volgt, n.l. dat het vlees van Christus niet aan dat van Adam gelijk is, naar dat toevallige, d.w.z. naar de zonde, maar dat het er wel aan gelijk is naar het wezen. Daarom wordt deze tegenwerping heel wel als volgt omgekeerd: Het vlees van Adam is waarachtig vlees. Christus heeft Adams vlees. Dus heeft Hij waarachtig vlees.

Tegenwerping 2. Het vlees van Christus is ontvangen uit de Heilige Geest. Dus is het geen schepsel, maar het is gesproten uit het wezen van de Heilige Geest. Want hetgeen uit een ander ontvangen en geboren is, dat is van hetzelfde wezen.

Antwoord. Dit woordje „uit", slaat niet op de stof (of: materie), waar het uit

voortkomt, maar op de Werkmeester; zoals al eerder bewezen is. Aanhoudend bezwaar. Dat woordje „uit”, dat tweemaal in dit Geloofsartikel voorkomt, n.l. in „ontvangen uit de Heilige Geest” en in „geboren uit de Maagd Maria”, heeft ongetwijfeld éézelfde betekenis. Maar in de woorden „geboren uit de maagd Maria”, betekent het niet de Werkmeester, maar de stof (of: materie). Daarom heeft het diezelfde betekenis in de andere woorden: „ontvangen uit de Heilige Geest.”

Antwoord. Wij ontkennen dat dit woordje „uit” in beide uitspraken één en dezelfde betekenis heeft. Want

1. als dit zo was, zou Christus geen mens zijn, uit een maagd geboren.
2. God wordt niet veranderd in het vlees.
3. Het Woord heeft het vlees aangenomen, maar Het is niet in het vlees veranderd.

Tegenwerping 3. In God zijn geen twee naturen. Christus is God. Dus zijn er in Christus geen twee naturen.

Antwoord. In God de Vader en God de Heilige Geest zijn geen twee naturen. Maar er zijn wel twee naturen in God de Zoon, Die Mens werd, of in God, Die in het vlees geopenbaard is.

Aanhoudend bezwaar 1. Bij God kan niets meer bijkomen. De Zoon is God. Daarom kon de menselijke natuur niet aan Hem toegevoegd worden.

Antwoord. Bij Gods volmaaktheid kan niets meer bijkomen. Maar er kan wel iets bijkomen, dat met Hem samengevoegd of verenigd wordt; zoals geschreven staat: „Hij heeft het zaad Abrahams aangenomen”, Hebr. 2 : 16.

Aanhoudend bezwaar 2. God bewoont een ontoegankelijk licht, 1 Tim. 6 : 16. Daarom kan de menselijke natuur niet bij de Goddelijke komen.

Antwoord. Dat geven wij toe, n.l. als God Zelf ze niet uit genade had willen aannemen en met Zich verenigen.

Aanhoudend bezwaar 3. Het is een smaad voor God, dat Hij een Schepsel zou zijn.

Antwoord. Het zou smadelijk zijn, als n.l. Zijn Wezen in een schepsel veranderd werd. Maar het is niet smadelijk, maar eervol, dat Hij de menselijke natuur in enigheid des Persoons aanneemt; zoals er geschreven staat, Joh. 3 : 16: „Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eniggeboren Zoon gegeven heeft”, enz.; en Ef. 2 : 4-7: „Maar God Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus; (uit genade zijt gij zalig geworden) en heeft ons mede opgewekt en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus; opdat Hij zoude betonen in de toekomstige eeuwen den uitnemenden rijkdom Zijner genade door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus.”

2. Of Christus één Persoon is, of meer Personen.

Marcion heeft vroeger beweerd, dat er twee Christussen geweest zijn, één Die gekruisigd, en één Die niet gekruisigd is; en dat de niet-gekrusigde op de aan het kruis hangende neergedaald is. Hetzelfde heeft later ook Nestorius geleerd, die op de Synode van Eféze, ten tijde van Theodosius de jongere, veroordeeld is in het jaar onzes Heeren 434. En wij zijn met deze *Synode* van mening, dat er in Christus wel twee gehele en volmaakte naturen — een Goddelijke en een menselijke — zijn, maar dat ze in die éne Persoon onderscheiden verenigd zijn; en dat daarom Christus niet vele Personen, maar slechts één Persoon is, of: Dat Hij in één Persoon waarachtig God en waarachtig Mens is; want er behoefde slechts één Christus en Middelaar te zijn, door Zijn verdiensten en krachtige werken. (Cf. N.G.B., art.

19).

Tegenwerping I. In wie twee dingen zijn, die twee gehele personen vormen, in hem zijn ook twee personen. In Christus zijn twee dingen, die twee Personen vormen, n.l. het Woord, dat een gehele Persoon is, en het lichaam mét een menselijke ziel, die ook één Persoon vormt. Dus zijn er dan in Christus twee personen.

Antwoord. Het lichaam en de ziel in het Woord vormen géén Persoon; en dit laat zich bewijzen uit de beschrijving, die men van een persoon geeft, aan wie n.l. niet kan toegekend worden de menselijke natuur, die door het Woord is aangenomen. Want een persoon is iets, dat op zichzelf bestaat, dat levend en verstandig is, dat van een ander niet onderhouden wordt, noch een deel is van een ander. De aangenomen natuur bestaat echter niet van zichzelf, noch heeft ooit van zichzelf bestaan; maar ze wordt onderhouden in en van een ander, n.l. in en van het Woord; en het is begonnen te zijn, toen het van het Woord aangenomen is, en is aangenomen, toen het begon te zijn; ja, deze natuur zou er nimmer geweest zijn, tenzij ze door het Woord aangenomen was, en zou er niet zijn, tenzij ze door het Woord onderhouden werd. En het Woord is altijd een Persoon geweest, en is dat nu nog. Maar het wordt voor een natuur gerekend, wat betreft het feit, dat het met de menselijke natuur verenigd is. Daaruit blijkt dus, dat men terecht zegt: Een persoon heeft een natuur aangenomen, en: de ene natuur is met de andere verenigd. Maar men zegt ten onrechte: Een persoon heeft een persoon aangenomen, of: een natuur heeft een persoon aangenomen. En de menselijke natuur is geschapen, opdat ze een deel van een ander zou zijn. Daarom kan men ook wel zeggen, dat ze een deel is van de persoon, als men maar onder het woord „deel" niet enige onvolmaaktheid verstaat. Want dan zou men niet zonder gevaar spreken. Daarom hebben velen van deze spreekwijze afgezien, hoewel Damascenus en anderen ze vaak gebruik(t)en, en de Persoon van het Woord uit twee naturen samengesteld noem(d)en.

Aanhoudend bezwaar. Dan zal ook het Woord geen Persoon zijn. Want hetgeen een deel van een persoon is, dat is geen persoon. Het Woord is een deel des Persoons, dus is Het geen Persoon.

Antwoord. Hetgeen alleen een deel van een persoon is, zodat het ook zelf geen persoon is, dat is geen persoon. Of: wat een deel des persoons is, dat is geen persoon, te weten: het is zelf die persoon niet, van wie het een deel is. Maar het Woord is zó een deel van de Persoon, dat Het niettemin ook de gehele Persoon is, n.l. van Gods Zoon Zelf, nog eer Het het vlees aannam. En wederom bestaat de gehele Tweede Persoon der Godheid zo van Zichzelf, dat Hij toch niet de ganse Persoon des Middelaars is. Symbolum Athanas. Want zoals de redelijke ziel en het lichaam één mens vormen, zo is God en Mens één Christus.

Damascenus lib. 2, de Orthod. fide, cap. 5. De Persoon van het Woord Gods was vóór de menswording eenvoudig, niet samengesteld, onlichamelijk, ongeschapen. Maar Hij is Mens geworden en een zelfstandigheid in het vlees, en is samengesteld uit de Godheid die Hij steeds bezeten heeft, én uit het vlees dat het Woord aangenomen heeft, en draagt de eigenschappen van twee naturen, in twee naturen bekend zijnde, enz. En daarom is Dezelve een Persoon, Die niet geschapen is naar de Godheid, en geschapen naar de mensheid; zichtbaar én onzichtbaar. Want anders worden wij gedrongen om de éne Christus óf te delen — zeggende, dat er twee Personen zijn — óf te ontkennen, dat er een onderscheid der naturen is, en dus een verandering en vermenging te maken.

Maxentius in capit. contra Nestaria, & Pelag. Wie niet belijdt, dat Christus na Zijn menswording uit twee naturen samengesteld is, die zij vervloekt! Thomas,

Summa part. 3, q. 2, Artic. 4. De Persoon van Christus kan op tweeërlei wijze aangemerkt worden: ten eerste dat Hij op Zichzelf bestaat, en dus geheel eenvoudig is; zoals de natuur van het Woord. Ten andere, dat Hij als een Persoon aangemerkt wordt, bestaande uit meer dan één natuur; zoals aan de Persoon van Christus twee naturen toegeschreven worden. Daarom, hoewel het maar één zelfstandigheid is, is toch de bestaanswijze verschillend, en zo wordt Hij dus een samengestelde Persoon genoemd, omdat Eén uit twee bestaat. Lees de disputatie van Marsilius, lib. 3, Sent. q. 6, dub. 5.

Tegenwerping 2. God en mens zijn twee personen. Christus is God en Mens. Dus zijn er dan twee Personen.

Antwoord. God en mens zijn twee personen, n.l. als zij niet samen in één Persoon verenigd zijn. Maar Christus is de waarachtige God, én ook Mens; doch zo verenigd, dat deze twee naturen slechts één Persoon zijn. Daarom is het geen juiste conclusie. Want hoewel God en mens, gescheiden en niet-verenigd zijnde, twee personen zijn, daarom volgt nog niet, dat God en mens verenigd zijnde, zoals Christus, twee Personen zouden zijn.

Aanhoudend bezwaar 1. Het Woord heeft een lichaam en ziel met Zich verenigd. Dus heeft Het een Persoon met Zich verenigd. Want lichaam en ziel vormen één persoon.

Antwoord. Het Woord heeft een lichaam en ziel met Zich verenigd door een personele vereniging; niet die op zichzelf zouden bestaan, maar die in Zijn Persoon of zelfstandigheid bestaan.

Aanhoudend bezwaar 2. Het Woord heeft al de delen aangenomen, waaruit een gehele Persoon bestaat. Dus heeft Het dan ook een Persoon aangenomen.

Antwoord. Het heeft wel al de delen van een Persoon aangenomen, maar niet die op zichzelf bestaan. Want het lichaam en de ziel van Christus bestaan niet, noch zouden ooit bestaan hebben buiten deze vereniging met het Woord.

Aanhoudend bezwaar 3. Als de menselijke natuur van Christus van zichzelf niet bestaat, dan is ze onvolmaakter dan de onze, aangezien onze natuur van zichzelf bestaat. Want hetgeen van zichzelf niet bestaat, is minder volmaakt dan hetgeen wel op zichzelf bestaat.

Antwoord

1. De menselijke natuur van Christus bestaat niet van zichzelf, voor zover zij op zichzelf en alleen aangemerkt, geen Persoon is; op welke manier zij van zichzelf niet moest bestaan. Want indien Christus zo van Zichzelf bestond, dan zou Hij niet volmaakter zijn dan wij; maar dan zou Hij niet meer dan een bloot Mens zijn.

2. Hoewel de menselijke natuur van Christus in het Woord bestaat, toch bestaat ze van zichzelf wat betreft het feit, dat ze een bestaand Wezen en een deel van het geheel, en niet enig toevallig ding is.

Tegenwerping 3. Wie gestorven is en steeds leeft, kan niet één Persoon zijn. Christus is gestorven, en altoos levende, Openb. 1 : 18. Dus is Hij dan niet één Persoon.

Antwoord. Wie ten opzichte van één en dezelfde zaak dood én steeds levende is, Die kan niet één Persoon zijn. Maar Christus is gestorven en altoos levende, niet ten opzichte van enerlei zaak, maar van twee verschillende naturen.

3. Hoedanig de vereniging der naturen is, en hoe ze geschiedt.

De vereniging der twee naturen in Christus is in één Persoon geschied, zodat de éne Christus uit twee naturen bestaat: onvermengd, onveranderlijk, ongedeeld en onafscheidelijk, zoals het in het symbool van *Chalcedon* uitgedrukt wordt. Deze

vereniging heet een *personele vereniging*, d.w.z. een verborgen, wonderlijke en onverbreekelijke samenvoeging van twee verschillende naturen in één Persoon, terwijl al de wezenlijke eigenschappen der beide naturen behouden en geheel blijven. Om deze vereniging heet. Christus — en is Hij ook in der waarheid! — : *God* en *Mens*, naar Zijn onderscheiden naturen: God naar Zijn Goddelijke, en Mens naar Zijn menselijke natuur. Luk. 1 : 35: „Dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden”, Kol. 2 : 9: „In Hem woont de volheid der Godheid lichamelijk”, Joh. 1 : 14: „Het Woord is vlees geworden”, Hebr. 2 : 16: „Hij heeft Abrahams zaad aangenomen”, 1 Tim. 3 : 16: „God is geopenbaard in het vlees.”

Deze vereniging is door de Heilige Geest in de buik van de moeder gewrocht, zoals wij in de Geloofsartikelen belijden: „Ontvangen uit de Heilige Geest”, d.w.z. door de wonderlijke werking van de Heilige Geest. Van welke aard deze werking was, is al eerder bij de uitleg van de woorden van dit Artikel uiteengezet. (Vgl. N.G.B., art. 19).

4. *Waarom de personele vereniging moest geschieden.*

Al eerder is verklaard, waarom de Middelaar een waarachtig en rechtvaardig Mens en een waarachtig (d.w.z.: van nature) God moest zijn. Om diezelfde oorzaken moest ook in de Middelaar de personele vereniging van de twee naturen plaats hebben, opdat de éne Christus zou zijn tezamen waarachtig Mens én waarachtig God, Die door Zijn sterven voor onze zonden de gerechtigheid en het eeuwige leven zou kunnen verdienen, en door Zijn opstanding de verdiende weldaden zou kunnen schenken en toe-eigenen.

Tot nu toe hebben wij de twee eerste Artikelen van het tweede deel van onze Geloofsbelijdenis besproken, die handelen over de Persoon van Christus; en daaruit kan men verstaan, wat wij nodig hebben, n.l. enerzijds van de Godheid, en anderzijds van de mensheid van Christus. Nu volgt verder over het ambt van Christus.